

С. А. Козиряцька

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент
доцент кафедри культурології та українознавства
e-mail: kozyriatska@gmail.com; ORCID: 0000-0003-4372-6082
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
пр. Маяковського, 26, м. Запоріжжя, Україна, 69000

НАРАТИВИ РЕЛІГІЙНОЇ СФЕРИ КРИЗЬ ПРИЗМУ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА

Мета статті – дослідити особливості використання номінацій, до складу яких входить поняття «нарратив», на сайтах конфесій та в текстах повідомлень, що стосуються релігійної сфери, в українських медіа, а також їх значення для стратегічних комунікацій.

Методологія дослідження. Відповідно до мети під час дослідження було використано як загальнонаукові методи (описовий, порівняльний, аналізу, синтезу, узагальнення), так і емпіричні, зокрема метод суцільного відбору та елементи якісного контент-аналізу.

Результати. Аналіз засвідчив, що повідомлення релігійної тематики на медіаресурсах, представлених в інтернеті, найчастіше спрямовані на те, щоб спростовувати, деконструювати ті неправдиві сенси, які намагається нав'язати росія, коментуючи питання релігійної сфери України. Поняття «нарратив» супроводжується означуваними поняттями «ворожий», «брехливий», «пропагандистський», що вживаються в контексті протистояння пропагандистським меседжам країни-агресора, які проникали в релігійний простір, а також деміфологізації ідеології «руського міра», що є важливим з погляду стратегічних комунікацій. Інтернет-ресурси ПЦУ, УГКЦ, РКЦУ вживають номінації з елементом «нарратив» також з метою протистояння інформаційним «вкиданням», фейковим повідомленням. Офіційні сайти УПЦ МП, як найбільш закритої конфесії з погляду комунікації із суспільством на важливі для нього питання, не використовують такі або споріднені номінації (сенси, смисли) поза релігійним контекстом, і роблять це виключно щодо свят, постів, пророцтв тощо.

Наукова новизна полягає в тому, що виокремлено номінації в медіатекстах, де ключовим елементом виступає «нарратив», визначено особливості їх використання та значення для стратегічних комунікацій.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані під час комплексного вивчення релігійної журналістики в Україні та як навчальний матеріал у процесі підготовки майбутніх журналістів.

Ключові слова: нарратив, стратегічні комунікації, християнські конфесії, українські медіа.

I. Вступ

Вже багато років у фокусі уваги українських ЗМІ з багатьох причин традиційно перебувають християнські конфесії. По-перше, цьому сприяє історичний бекграунд: наявність кількох гілок у католицизмі та в православ'ї, значна кількість протестантських громад, а відтак, цікавість до теми відносин між ними, підпорядкування релігійних організацій (особливо в контексті російсько-української війни), конфліктів у православ'ї (у самих структурах або із суспільством). По-друге, важливу роль відіграє зміна релігійної картини в Україні: здобуття автокефалії та утворення Православної церкви України (ПЦУ), питання щодо перейменування УПЦ МП (послугуємося саме цією аббревіатурою як найбільш уживаною в українських медіа), переходу парафій до ПЦУ, розірвання з УПЦ МП договору оренди Києво-Печерської лаври тощо. По-третє, комунікативна активність церков, їх пряме або опосередковане маркування своєї позиції у публічному просторі щодо багатьох соціально важливих питань (окупація росією Криму, війна на Сході України в 2014 р., широкомасштабне вторгнення в 2022 р.; отримання томоса й утворення ПЦУ, пандемія COVID-19 тощо).

Останніми роками, коли питання стратегічних комунікацій стало предметом особливої уваги науковців, громадських і державних діячів, у тому числі й через необхідність протистояння пропагандистському впливу з боку росії, посиленому повномасштабним вторгненням, медіа перебувають у проєкції третього пункту, тому повідомлення часто зосереджені на тих нарративах, які транслюють християнські конфесії, реагуючи на події в Україні. Надто ж коли брати до уваги той вотум довіри до церкви, який засвідчують результати соціологічних досліджень [4; 10] (хоча протягом 2021–2023 рр. він суттєво знизився, проте церква все одно залишилась у топі тих соціальних інституцій, яким довіряють), а також з міркувань інформаційної безпеки в релігійно-духовній сфері, яка довгий час зазнавала деструктивних смислових інтервенцій.

До проблеми стратегічних комунікацій загалом зверталось багато українських науковців, зокрема А. Баровська, Д. Дубов, В. Ковпак, С. Соловійов, Є. Тихомирова та ін. Оскільки здійснення таких комунікацій тісно пов'язано з поняттям «стратегічний наратив», то відповідні теоретичні положення щодо цього було розкрито у працях Т. Дзюби, О. Диби, О. Мандзюка, В. Савченка, Г. Яворської та ін. Менш вивченим питанням залишаються стратегічні комунікації в релігійно-духовній сфері, на важливості яких наголошувала В. Карлова [7]. Український дослідник Ю. Борецько вивчав проблему презентації суспільних наративів у публічному просторі в українському православ'ї, питання їх протистояння й інтерпретації після утворення Православної церкви України [2]. Концептуалізації наративу сучасної історіографії в контексті українського національно-культурного відродження у релігійно-церковному вимірі присвячена стаття Н. В. Семергей [11]. В. Войналович, В. Єленький та співавтори приділяли увагу дослідженню ролі та місця релігійного чинника у процесах націє- і державотворення в сучасній Україні [9].

Наукові здобутки у галузі стратегічних комунікацій переважно орієнтовані на вибудовування міжнародних відносин або на залучення їх потенціалу з метою державотворення й консолідації нації. Що ж стосується ролі ЗМІ у контексті провадження стратегічних комунікацій, то медійний аспект використання наративу як одного з ключових чинників, наприклад, у міжнародних комунікаціях досліджували Н. І. Зикун, А. О. Бессараб, Л. Г. Пономаренко [5]. Дослідженню механізмів використання інформаційно-комунікаційних технологій присвячені праці Г. Почепцова.

Відтак, у контексті вищесказаного важливо звернутись до тих наративів, які завжди відзначали дослідники у комунікації церков, а також до сутності самого поняття «наратив» з погляду його використання як у релігійній сфері безпосередньо самими конфесіями на їх інтернет-ресурсах, так і в медійному дискурсі, відібравши для цього номінації з цим елементом у текстах повідомлень та в заголовковому комплексі сучасних українських ЗМІ.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета статті – дослідити особливості використання номінацій, до складу яких входить поняття «наратив», на сайтах конфесій та в текстах повідомлень, що стосуються релігійної сфери, в українських медіа, а також їх значення для стратегічних комунікацій.

Досягнення поставленої мети передбачало вирішення таких завдань: здійснити моніторинг медіаресурсів з погляду використання номінацій із елементом «наратив» у текстах повідомлень та в заголовковому комплексі сучасних українських ЗМІ; проаналізувати відібрані матеріали з погляду змістових характеристик. Відповідно до мети під час дослідження було використано як загальнонаукові методи (описовий, порівняльний, аналізу, синтезу, узагальнення), так і емпіричні, зокрема метод суцільного відбору та елементи якісного контент-аналізу.

III. Результати

Перш ніж вдатися до вивчення медіаконтенту у мережі інтернет з погляду використання номінацій з елементом «наратив» у повідомленнях, що стосуються сфери релігії, розглянемо питання інформаційної політики церков, якої вони дотримувались у комунікаційній діяльності із суспільством, беручи до уваги як публічні заяви та публікації на офіційних ресурсах конфесій, так і окремі наукові праці, аналітичні матеріали фахівців, у яких вони вже вдавалися до аналізу смислових можливостей функціонування наративів у контексті конкретної події в житті церкви чи суспільства.

Загалом відзначимо, що конфесії в Україні трансливали протилежні суспільні наративи, які сягають як історії становлення християнства та функціонування кількох гілок на українських теренах, так і конститування Православної церкви України, ролі церкви під час майданів або в контексті російсько-української війни, починаючи ще з 2014 р. При цьому медіа ставали своєрідним дзеркалом, яке відображало настрої церков, тенденції релігійного життя у їх взаємозв'язку із суспільством. Наприклад, Православна церква України та Греко-католицька церква України у своїй комунікації із суспільством відмовлялись від надв'язуваної десятками років, а то й століттями, концепції «спільності історії хрещення Русі», «правомірності» підпорядкування Київської митрополії москові та використання концепта «церква-мати» щодо російської православної церкви, а також так званого «возз'єднання» греко-католицької Церкви з православною Церквою після псевдособору, який провела радянська влада в 1946УПЦ МП трансливала в публічному просторі (у тому числі й через наближені медіаресурси, такі як «Союз православних журналістів») протилежні наративи – як чужорідні, зокрема про «єдину купіль хрещення для українського і російського народів», «братовбивчу війну», «про спільність історії російського та українського народів, яка сягає хрещення Русі» [2], так і ті, що належать до українського простору, наприклад на своїх офіційних сайтах підкреслювала важливість збереження територіальної цілісності України, заперечувала свою прихильність до концепції «руського міра», наголошуючи на своїй автономії (офіційні сайти в мережі, ютуб-канал УПЦ МП (https://www.youtube.com/watch?v=NO0TWWO_CfA)). Однак часто вчинки церковних ієрархів, священників УПЦ МП на материковій Україні та на тимчасово окупованих територіях (у Криму та на Сході країни) суперечили трансливаним проукраїнським тезам, викликали осуд суспільства і, потрапляючи в поле уваги ЗМІ, набували статусу скандальних, відтак повідомлення в медіа засвідчували, що церква все ж таки залишається у старій системі координат «братніх народів», рухається у фарватері, який толерує російська православна церква.

Що стосується суті самого поняття «нарратив» та споріднених з ним конструкцій («метанаратив», «гранд-нарратив»), то досить поширеними є такі погляди: 1) «упорядкування інформації, за-сіб для надання певній сумі фактів єдиної смислової конфігурації» [3, с. 5]; 2) «конструкція, схема, набір понять, ідей, символів... <...> система координат, у якій пишуть історичні тексти» [6]; 3) не факти, а історія про них, а отже, «дослідження цієї історії – історії про нас, яку складаємо не ми» [8]. Тож більшість медіаресурсів використовують конструкції з елементом «нарратив», виходячи саме з цього його значення.

Отже, українські медіа у своїх публікаціях щодо релігійного життя вдаються до висвітлення (аналізу) нарративів, трансльованих християнськими конфесіями, розглядаючи їх крізь призму тих подій, що відбувалися і відбуваються в Україні протягом останніх років. При цьому українські мережеві ЗМІ та інші інформаційні інтернет-ресурси, коли говорять про події у релігійному житті, що прямо чи опосередковано стосуються УПЦ МП, використовують у заголовковому комплексі або текстах повідомлень номінації з елементом «нарратив», які мають антикремлівське спрямування і спрямовані на те, щоб спростовувати, деконструювати ті сенси, які транслювала УПЦ МП, говорячи про «єдину купіль російського і українського народів», «братовбивчу війну» тощо і які намагається нав'язати росія, коментуючи статус УПЦ МП та релігійну ситуацію в Україні в цілому: «Російська пропаганда запустила новий нарратив про гоніння канонічної православної церкви» («Еспресо», 2023 р.), «Кремль просуває нарратив про «сатанізм» в Україні. До чого тут Московський патріархат» («Главком», 2023 р.), «Кремль намагається використати неправдиві нарративи про переслідування УПЦ МП в Україні для морального виправдання відмови від переговорів з Києвом – ISW» (Інтер-факс Україна, 2023 р.), «Поширював нарративи РФ та благословляв вбивства українців: патріарху РПЦ Кирилу повідомили про три підозри» («Факти», 2023 р.). Зокрема на ресурсах використано такі конструкції: «нарративи Росії», «російські великодержавні нарративи», «російські нарративи», «кремлівський нарратив», «нарративи російської пропаганди», «російські пропагандистські нарративи», «нарративи руського міра в церкві». Ключовий елемент «нарратив» містить оцінні характеристики або супроводжується конкретизацією: 1) нарративи, які просуває росія стосовно релігійної ситуації в Україні та про які говорять українські медіа: нарратив «політичного сатанізму», «нарратив розколу», нарратив про «сатанізм» в Україні, «новий нарратив про гоніння канонічної православної церкви», «традиційні московські нарративи про «відсутність єдності в українському православ'ї», нарративи про «єдину московську церкву»; 2) характеристика кремлівських нарративів українськими медіа: «неправдиві нарративи», «ворожі нарративи», «пропагандистські нарративи».

На офіційних ресурсах християнських конфесій (ПЦУ, УГКЦ, РКЦУ) елемент «нарратив» зафіксовано у такому самому прочитанні, тобто з метою протистояння інформаційним «вкиданням». Наприклад на сайті Православної церкви України: «Тож під час зустрічі було акцентовано увагу й на протидії російським пропагандистським нарративам...», «перед окупаційним режимом стоїть завдання створити нарратив “споконвічно російського Криму” з метою перешкоджання його деокупації», «...пропагандистські медіа багато років поспіль заявляють, що українців як народу “не існує”, а українська нація “створена штучно”, та поширюють інші подібні нарративи».

На офіційних інтернет-ресурсах Української греко-католицької церкви та Римо-католицької церкви в Україні слово «нарратив» зустрічається у текстах про війну, необхідність протистояння пропаганді, питання належності Почаєвської лаври католикам, святкування Різдва, використання штучного інтелекту тощо: «...українська історіографія ХХ століття не спромоглася сформулювати альтернативний до російського й незалежного погляду на події та процеси, пов'язані з історією та розвитком Почаївського монастиря, бо так і залишилася в цій сфері залежною від російських імперських нарративів», «Так, наприклад, у теперішніх виданнях з'являється помилкова дата переходу монастиря до Греко-Католицької Церкви <...> Проте навіть наші сучасники, свідомо чи не свідомо, повторюють московський фальшивий нарратив», «Бо бачимо, що московський агресор займається фальсифікацією історії, застосовуючи свої псевдоісторичні нарративи як зброю проти України» (сайт УГКЦ), «...водночас вони (системи штучного інтелекту – С.К.) можуть бути інструментами «когнітивного забруднення», спотворення реальності за допомогою частково або повністю неправдивих нарративів, у які вірять і які поширюють, ніби вони правдиві», «питання, які стосуються війни, мають найбільший пріоритет, – сказав він, наголошуючи на необхідності уникати “помилки”, які ведуть до фальшивих нарративів. Починаючи від поняття “братські народи”» (сайт РКЦУ).

Офіційні сайти УПЦ МП поняття «нарратив» у своїх публікаціях не використовують. Якщо і посилаються спорідненими номінаціями «сенси» або «сенси», то вони стосуються лише суті релігійних свят, постів, пророцтв тощо. Наприклад: «Про прями й приховані сенси пророцтв св. Симеона – інтерв'ю митрополита Антонія до дня Стрітення», «Правила Петрового посту, його сенси та історія, календар харчування», «Обрізання Господнє: історія і християнські сенси». Це можна пояснити тим, що конфесія є найбільш закритою у комунікації із суспільством, тому у публічному просторі вона рідко висловлює свою позицію чи ставлення до якихось подій, явищ чи нововведень і робить це найчастіше у таких випадках: 1) коли не може не відповісти на запити суспільства, яке очікує на її реакцію (ситуація з коронавірусом або початок російсько-української війни); 2) коли коментує свої дії (конфесії загалом чи окремих ієрархів зокрема), що викликають обурення чи незгоду суспільства; 3) коли висловлює незгоду зі своїм статусом.

Як зауважують автори праці [5, с. 6], «зазвичай наратив спирається на певний історичний факт, подію, явище». Останніми роками в Україні це були майдани, початок АТО на Сході країни, анексія Криму, пандемія та карантинні приписи, утворення ПЦУ, початок повномасштабного вторгнення росії в Україну, проголошення УПЦ МП незалежності від російської православної церкви тощо, які й ставали відправною точкою для відновлення або народження нових історичних смислів у комунікативному просторі. Українські ЗМІ або виступають своєю платформою для конфесій, коли погляди їх лідерів з приводу певних подій знаходять висвітлення в медіа, або самі вдаються до аналітики і висвітлюють події під певним кутом зору. Тож коли порівнювати наративи, транслювані офіційними інформаційними ресурсами церков та окремими медіа в довоєнний період, то можемо говорити про певне «протистояння смислів». Телеканали, друковані й інтернет-ЗМІ транслювали наративи відповідно до своїх «конфесійних симпатій», підтримуючи й поширюючи погляди церков або ж, навпаки, нівелюючи їх. Тобто якщо екстраполювати погляди авторів праці [5] на таку медіаповедінку, то можна говорити про використання «нарративів, які мають на меті спростувати наративи противника, поставити під сумнів його версію пояснення сучасної історії» [5, с. 8].

Пряма мова конфесій (в публікаціях ЗМІ узяті в лапки відповідно до стандартів) також включала вербальні маркери, спрямовані на стигматизацію противника, недовіру до нього: «УПЦ МП заявила, що Вселенський патріарх Варфоломій не має права викликати на такі збори її архієреїв, тому що в них візьмуть участь представники “розкольницьких угруповань”» (LB.ua), «УПЦ МП заявила про “повну самостійність і незалежність” та закинула ПЦУ “неавтокефальність”» (LB.ua).

Що стосується УГКЦ, то свого часу дослідниця А. Безверха, вивчаючи медійне представлення церкви (2012 р.), зауважувала, що тут можна говорити про наявність ідеологічного протистояння між групами видань за легітимацію УГКЦ як традиційної української громади. Зокрема, вона зауважувала, що «історичні наративи й елементи історичної пам'яті, пов'язаної з УГКЦ, використовуються як потужний засіб легітимації чи, навпаки, делегітимації ролі цієї церкви в історії України» [1, с. 283] і що вони є досить різноманітними за характером і часто протилежними за ідеологічним забарвленням [1, с. 280]. Наприклад, у «проросійських» чи «панслов'янських» виданнях висвітлення УГКЦ було гостро критичним та ідеологічно навантаженим [1, с. 283].

IV. Висновки

Отже, повідомлення релігійної тематики на медіаресурсах, представлених в інтернеті, найчастіше спрямовані на відстоювання української ідентичності в релігійно-духовній сфері шляхом спростування, деконструювання тих неправдивих сенсів, які намагається закріпити росія, коментуючи релігійне життя в Україні. У контексті протистояння пропагандистським меседжам країни-агресора, які проникали і продовжують проникати в релігійний простір, поняття «нарратив» у медіатекстах супроводжується означуваними поняттями «ворожий», «брехливий», «пропагандистський», що вживаються з метою деміфологізації чужорідної ідеології, концепції «руського міра», що є важливим з погляду стратегічних комунікацій. Найбільш відкритими у комунікації із суспільством залишаються ПЦУ та УГКЦ, які, як соціальні інституції, завжди відповідали на запити суспільства, очікування моральних орієнтирів і настанов з питань, що стосувались різноманітних криз і потрясінь. Тому інтернет-ресурси ПЦУ, УГКЦ, а також РКЦУ вживають номінації з елементом «нарратив» з метою протистояння інформаційним «вкіданням», фейковим публікаціям, ворожій пропаганді. Офіційні сайти УПЦ МП, як найбільш закритої конфесії з погляду комунікації із суспільством на важливі для нього питання, використовують такі або споріднені номінації (сенси, смисли) лише виключно щодо свят, постів, пророцтв тощо.

Список використаної літератури

1. Безверха А. У боротьбі за національну ідентичність: медійне представлення Української греко-католицької церкви. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2012. Вип. 2 (58). С. 272–283.
2. Борейко Ю. Православна церква України на перетині суспільних нарративів: конфлікт інтерпретацій. *Українське Релігієзнавство* 2020. № 91. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1282037> (дата звернення: 12.12.2023).
3. Верменич Я. Локально-регіональні рівні вітчизняного нарративу. *Український історичний журнал*. 2013. № 5. С. 4–23.
4. Динаміка довіри соціальним інституціям у 2021–2023 роках. *Київський міжнародний інститут соціології*. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1335&page=1> (дата звернення: 10.01.2024).
5. Зикун Н. І., Бессараб А. О., Пономаренко Л. Г. Наратив як контентна основа міжнародних стратегічних комунікацій. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2020. № 1. С. 4–11.
6. Казаков М. Гранд наратив в історії. URL: <https://commons.com.ua/uk/grand-narativ-u-istoriyi/> (дата звернення: 06.09.2023).
7. Карлова В. Духовна безпека українського суспільства: виклики, загрози та шляхи їх подолання. URL: <https://matrix-info.com/duhovna-bezpeka-ukrayinskogo-suspilstva/> (дата звернення: 12.11.2023).

8. Карпюк Г. Український фронт інформвійни: як протидіяти агресії й пропаганді в медіапросторі. *Україна молода*. 2018. № 31. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3288/188/121600/> (дата звернення: 10.01.2024).
9. Релігійний чинник у процесах націє- та державотворення: досвід сучасної України : монографія / за ред.: В. Войналовича, В. Єленського та ін. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 272 с.
10. Рівень релігійності, довіра до Церкви, конфесійний розподіл та міжцерковні відносини в українському суспільстві (листопад 2023 р.). *Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова*. URL: <https://razumkov.org.ua/napiamky/sotsiologichni-doslidzhennia/riven-religiinosti-dovira-do-tserkvy-konfesiiny-rozpodil-ta-mizhtserkovni-vidnosyny-v-ukrainskomu-suspilstvi-lystopad-2023r> (дата звернення: 10.01.2024).
11. Семергей Н. В. Релігійно-церковний вимір українського національно-культурного відродження 1917–1921 років: концептуалізація наративу сучасної історіографії. *Грані*. 2018. Т. 21. № 7. С. 63–69.

References

1. Bezverkha, A. (2012). U borotbi za natsionalnu identychnist: mediine predstavleniia Ukrainskoi hreko-katolytskoi tserkvy [In the struggle for national identity: media representation of the Ukrainian Greek Catholic Church]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy*, 2 (58), 72–283 [in Ukrainian].
2. Boreiko, Y. (2020). Pravoslavna tserkva Ukrainy na peretyni suspilnykh naratyviv: konflikt interpretatsii [The orthodox church of Ukraine at the intersection of social narratives: conflict of interpretations]. *Ukrainske Relihiivnavstvo*, 91. Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1282037> [in Ukrainian].
3. Vermenych, Ya. (2013). Lokalno-rehionalni rivni vitchyznianoho naratyvu [Local and regional levels of the national narrative]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, 5, 4–23. [in Ukrainian].
4. Dynamika doviry sotsialnym instytutsiam u 2021–2023 rokakh (2023) [Dynamics of trust in social institutions in 2021–2023]. *Kyivskyi mizhnarodnyi instytut sotsiologii*. Retrieved from <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1335&page=1> [in Ukrainian].
5. Zykun, N., Bessarab, A., & Ponomarenko, L. (2020). Naratyv yak kontentna osnova mizhnarodnykh stratehichnykh komunikatsii [Narrative as Content Basis of International Strategic Communications]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Sotsialni komunikatsii*, 1, 4–11. [in Ukrainian].
6. Kazakov, M. (2015). Hrand naratyv v istorii [Grand narrated in history]. Retrieved from <https://commons.com.ua/uk/grand-narativ-u-istoriyi/> [in Ukrainian].
7. Karlova V. (2017). Dukhovna bezpeka ukrainskoho suspilstva: vyklyky, zahrozy ta shliakhy yikh podolannia [Spiritual security of Ukrainian society: challenges, threats and ways to overcome them]. Retrieved from <https://matrix-info.com/duhovna-bezpeka-ukrayinskogo-suspilstva/> [in Ukrainian].
8. Karpiuk, H. (2018). Ukrainskyi front informviiny: yak protydiaty ahresii y propahandi v mediaprostori [The Ukrainian Front of the Information War: How to Counteract Aggression and Propaganda in the Media Space]. *Ukraina moloda*, 31. Retrieved from <https://umoloda.kyiv.ua/number/3288/188/121600/> [in Ukrainian].
9. Voinalovych, V., & Yelenskyi V. (Eds.). (2012). *Relihiinyi chynnyk u protsesakh natsiie- ta derzhavotvorennia: dosvid suchasnoi Ukrainy* [Religious Factor in National and State-Forming Processes: The Experience of the Modern Ukraine]. Kyiv: Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy [in Ukrainian].
10. Riven relihiinosti, dovira do Tserkvy, konfesiinyi rozpodil ta mizhtserkovni vidnosyny v ukrainskomu suspilstvi [The level of religiosity, trust in the Church, denominational distribution and inter-church relations in Ukrainian society]. (2023). *Ukrainskyi tsentr ekonomichnykh ta politychnykh doslidzhen im. O. Razumkova*. Retrieved from <https://razumkov.org.ua/napiamky/sotsiologichni-doslidzhennia/riven-religiinosti-dovira-do-tserkvy-konfesiiny-rozpodil-ta-mizhtserkovni-vidnosyny-v-ukrainskomu-suspilstvi-lystopad-2023r> (10.01.2024) [in Ukrainian].
11. Semerhei, N. V. (2018). Relihiino-tserkovnyi vymir ukrainskoho natsionalno-kulturnoho vidrodzhennia 1917–1921 rokiv: kontseptualizatsiia naratyvu suchasnoi istoriohrafii [Religious-church measurement of ukrainian national and cultural revival of 1917–1921: conceptualization of narration of contemporary historiography]. *Hrani*, 21 (7), 63–69 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.02.2024.

Received 10.02.2024.

Kozyryatska S. Narratives of the Religious Sphere Through the Prism of the Ukrainian Media

The purpose of the article is to investigate the features of the use of nominations, which include the concept of «narrative», on the websites of denominations and in the texts of messages related to the religious sphere in the Ukrainian media, as well as their importance for strategic communications.

Research methodology. According to the purpose of the research, both general scientific methods (descriptive, comparative, analysis, synthesis, generalization) and empirical methods were used during the research, in particular, the continuous selection method and elements of qualitative content analysis.

The results. *The analysis has showed that messages of religious topics in media resources presented on the Internet most often aimed at refuting and deconstructing the false meanings that Russia tries to impose when commenting on issues of the religious sphere of Ukraine. The concept of «narrative» is accompanied with the signified concepts together «hostile», «lying», «propagandist», which are used in the context of opposition to the propaganda messages of the aggressor country, which penetrated into the religious space, with the aim of demythologizing the ideology of the «Russian world» (Pax Russica), which is important in the context of strategic communications.*

Internet resources of the Orthodox Church of Ukraine (OCU), the Ukrainian Greek Catholic Church (UGCC), Roman Catholic Church in Ukraine (RCCiU) use nominations with the element «narrative» also in order to resist fake news. The websites of the UOC-MP do not use such or related nominations (meanings) outside the religious context, and do so exclusively in relation to holidays, fasting, prophecies, etc.

Novelty *is that the nominations in media texts, where the «narrative» is the key element, are singled out, the peculiarities of their use and importance for strategic communications are determined.*

Practical meaning. *The results of the study can be used during the comprehensive study of religious journalism in Ukraine and as educational material in the process of training future journalists.*

Key words: *narrative, strategic communications, Christian denominations, Ukrainian media.*